РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СОФИЙСКА ОБЛАСТ
ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“

гр. София, 1431, бул. Акад. Иван Гешов № 15
тел. 02/807 87 00; факс: 02/807 87 10
e-mail: rzi@rzi-sfo.egov.bg
www.rzi-sfo.egov.bg

ДОКЛАД ЗА КАЧЕСТВОТО НА ВОДАТА, ПРЕДНАЗНАЧЕНА ЗА ПИТЕЙНО – БИТОВИ ЦЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СОФИЙСКА ОБЛАСТ ЗА 2024 г.

1. Въведение

Световната здравна организация (СЗО) определя здравето като „Състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие, а не просто отсъствие на болест или недъг“.

Следователно, съществува ясна връзка между околната среда и здравето на хората, респективно тяхното благополучие на всички нива.

Водата е основен абиотичен екологичен фактор и оказва пряко влияние върху всички живи организми, вкл. и хората. В този смисъл, от основно значение за опазване на общественото здраве и подобряване качеството на живот на хората е осигуряването на непрекъснато снабдяване на населението с безопасна и чиста питейна вода.

Водоснабдяването на населението с вода за питейно – битови цели и стопанисването на водопроводната мрежа и съоръжения на територията на Софийска област се осъществява от ВиК София ЕООД.

Честотата и обхвата на мониторинга за качество на питейната вода са определени съгласно изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30 от 2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г., изм. и доп. ДВ бр. 43/2023 г.) ВиК София ЕООД ежегодно разработва мониторингова програма, която се съгласува с РЗИ – Софийска област.

От страна на РЗИ – Софийска област се разработва програма за контролен мониторинг.

Водоснабдяването на населението на територията на Софийска област се извършва от 504 водоизточника (424 броя централни водоизточници, 12 броя ведомствени водоизточници и 68 броя речни водохващания) посредством 145 зони на водоснабдяване, от които 14 големи зони с разпределяно количество вода в зоната над 1000 куб. м. и/или общ брой постоянно живеещо население над 5000 човека.

Мониторингът на водата за питейно – битови цели обхваща 235 населени места, в които пробонабирането се извършва от определените за целта пунктове - по два за всяко населено място.

Извършеният от РЗИ – Софийска област и ВиК София ЕООД мониторинг е по показателите, включени в Група А и Група Б на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30 от 2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г., изм. и доп. ДВ бр. 43/2023 г.).

В съответствие с изискванията на Наредба № 9 през 2024 г. РЗИ – Софийска област извърши анализи на 1380 броя проби по показатели от група А и група Б.

2. Анализ на данните от проведения от РЗИ – Софийска област мониторинг на качеството на водата

През 2024 г. в РЗИ – Софийска област са анализирани 1114 проби по показателите от група А и 266 проби по показателите от група Б.

От всички анализирани проби в РЗИ – Софийска област са констатирани следните несъответствия с нормативните изисквания (таблица 1):

Таблица 1

Показатели	Брой проби с несъответствия	Отклонения по химични показатели	Отклонения по микробиологични показатели
Група А	37	37	31
Група Б	0	0	0

На графика 1 са посочени резултатите от извършените анализи по данни на РЗИ – Софийска област от разпределението на съответстващи и несъответстващи проби (в проценти):

Графика 1

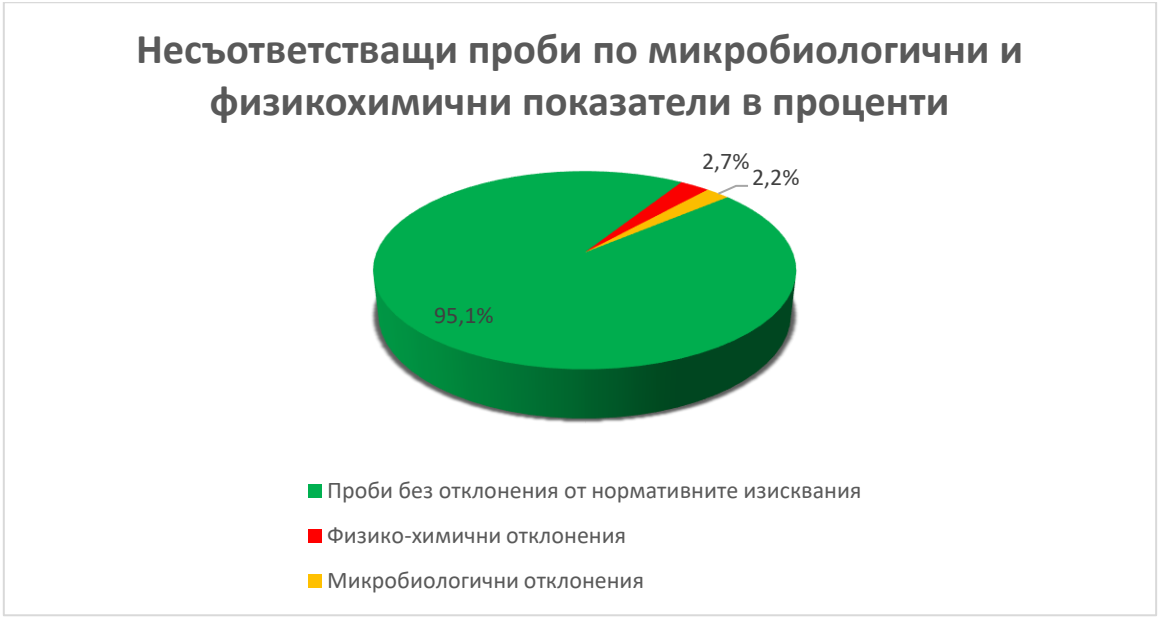

В таблица 2 са показани зоните на водоснабдяване, в които са установени отклонения по физико-химични показатели през 2024 г.

Таблица 2

Зона на водоснабдяване	Показател	Брой проби с отклонения
Зона № 25	Остатъчен свободен хлор	3
Зона № 71	Остатъчен свободен хлор	4
Зона № 76	Остатъчен свободен хлор	2
Зона № 75	Остатъчен свободен хлор	3
Зона № 54	Остатъчен свободен хлор	4
Зона № 73	Остатъчен свободен хлор	3
Зона № 5	Остатъчен свободен хлор	2
Зона № 74	Остатъчен свободен хлор	2
Зона № 15	Остатъчен свободен хлор	3
Зона № 6	Остатъчен свободен хлор	4
	Мътност	3
	Желязо	1
Зона № 14	Остатъчен свободен хлор	3

На графика 2 е показано разпределението по вид на несъответстващите анализи по физико-химични показатели, по данни от мониторинга на РЗИ – Софийска област:

Графика 2

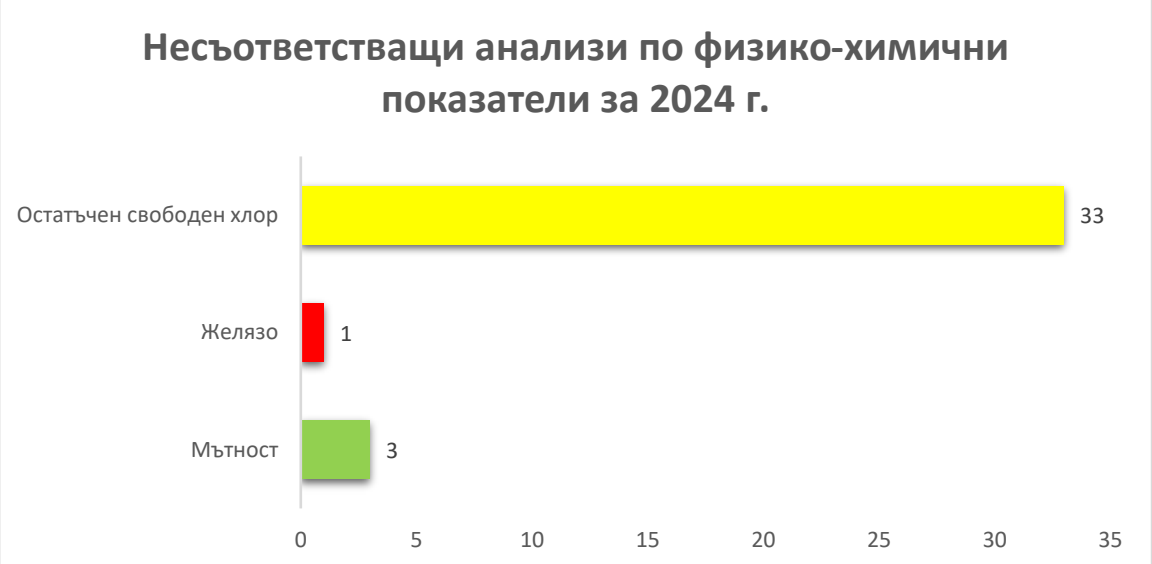

Отклоненията по микробиологични показатели по зони на водоснабдяване за 2024 г. са представени в Таблица 3.

Таблица 3

Зона на водоснабдяване	**Показател**	**Брой проби с отклонения**
Зона № 25	Колиформи	3
	Ешерихия коли	1
Зона № 71	Колиформи	3
	Ешерихия коли	3
	Ентерококи	1
Зона № 76	Колиформи	2
Зона № 75	Колиформи	3
	Ешерихия коли	1
	Ентерококи	1
Зона № 54	Колиформи	4
Зона № 73	Колиформи	3
	Ешерихия коли	1
	Ентерококи	1
Зона № 5	Колиформи	2
Зона № 74	Колиформи	1
Зона № 15	Колиформи	2
	Ентерококи	2
Зона № 6	Колиформи	3
	Ентерококи	3
Зона №14	Колиформи	1
	Ентерококи	1

На графика 3 е представено разпределението в проценти на несъответстващите анализи по микробиологични показатели.

Графика 3

На таблица 4 е представен сравнителен анализ на несъответстващите проби по физико-химични и микробиологични показатели за периода от 2020 г. до 2024 г.

Таблица 4

Година	Неотговарящи проби, общо	Отклонения по микробиологични показатели	Отклонения по физико-химични показатели
2020 г.	0	0	0
2021 г.	0,33 %	0,08 %	0,25 %
2022 г.	2,41 %	1,07 %	1,34 %
2023 г.	0,42 %	0,17 %	0,25 %
2024 г.	4,9 %	2,7 %	2,2 %

На графика 4 са представени несъответстващите проби по микробиологични и физико-химични показатели в проценти за периода от 2020 г. до 2024 г.

Графика 4

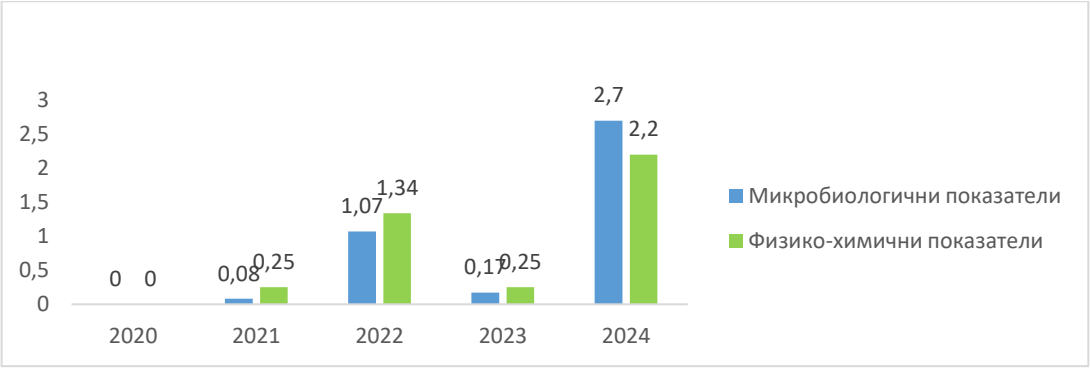

За посочения период от пет години се наблюдава тенденция за нарастване на процента несъответстващи проби. Относителният дял на неотговарящи проби по микробиологични показатели е под препоръчителната от СЗО граница от 5 %.

За установените отклонения в подаваната на потребителите питейна вода са връчени 3 акта за установени административни нарушения и 1 заповед за временно спиране на водоподаването в населено място на водоснабдителното дружество „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – София.

През 2024 г. по радиологични показатели са пробонабрани и дадени за анализ в Национален център по радиобиология и радиационна защита 51 броя проби питейни води, от които 50 броя от централни водоизточници и 1 брой от обществени местни водоизточници. На всички е оценена индикативната доза, която отговаря на нормативните изисквания на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30 от 2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г., изм. и доп. ДВ бр. 43/2023 г.).

По показателите от група Б пестициди, тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди и трихалометани са пробонабрани и представени за анализ в Столична регионална здравна инспекция 67 броя проби питейни води от централни водоизточници. Всички отговарят на изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30 от 2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г., изм. и доп. ДВ бр. 43/2023 г.).

3. Данни от проведения от ВиК ЕООД мониторинг на качеството на водата

През 2024 г. от страна на ВиК ЕООД са анализирани общо 1583 проби, от тях 1419 проби по показателите от група А и 164 проби по показателите от група Б. Няма констатирани несъответствия.

Съгласуваната с РЗИ – Софийска област програма за мониторинг на ВиК ЕООД е изпълнена до нива от 73,8 % (561 броя проби по-малко от заложените в програмата).

Програмата за мониторинг на ВиК ЕООД не е изпълнена по показатели за пестициди, тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди и по радиологични параметри. По посочените показатели през 2024 г. са изследвани 17 броя проби. Няма отклонения от изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно – битови цели.

4. Основни проблеми с качеството на водата за питейно-битови нужди на територията на Софийска област

През 2024 г. отклоненията по микробиологични показатели са най-често с инцидентен характер и в малките водоснабдителни зони. Съпроводени са с несъответствия по показател

остатъчен свободен хлор, което е индикация за неефективен и непостоянен режим на дезинфекция на водата (поради липса на подходяща апаратура за дозиране на дезинфектантите), и/или за чести повреди и аварии по водоразпределителната мрежа.

Отклоненията по показател мътност са с непостоянен характер. В някои случаи са свързани с наднормени количества на желязо, а в други с чести повреди и аварии на водопроводната мрежа, режимно водоснабдяване, обилни сезонни валежи и снеготопене.

За установените отклонения в подаваната на потребителите питейна вода са връчени 3 акта за установени административни нарушения и 1 заповед за временно спиране на водоподаването в населено място на водоснабдителното дружество „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – София.

5. Мерки за подобряване качеството на подаваната питейна вода на крана при потребителя

С цел намаляване риска от възникване на отклонения в качеството на питейната вода към водоснабдителната организация могат да се отправят следните препоръки:

- ✓ Изграждане на по-голям брой модерни и ефективни съоръжения за дезинфекция на водата;
- ✓ Необходимо е да се предприемат конкретни мерки, свързани с водоснабдителните мрежи на населените места, извършване на промиване, почистване и дезинфекция на цялата система;
- ✓ Изграждане на пречиствателни съоръжения или подобряване и усъвършенстване на съществуващите;
- ✓ В дългосрочен план е необходима подмяната, реконструкцията и подобряването на съществуващите технически и ВиК съоръжения.

5. Изводи

На територията на Софийска област няма зони на водоснабдяване с трайни отклонения от изискванията за качество.

Установените отклонения са с инцидентен характер и се дължат най-често на:

- ✓ Неефективна и непостоянна дезинфекция на водата поради липса на подходяща апаратура за правилно и непрекъснато дозиране на дезинфектантите;
- ✓ Чести аварии и повреди по водоснабдителната мрежа, която на много места е остаряла и амортизирана;

- ✓ Незадоволително състояние на вътрешните водопроводни инсталации в жилищните и административните сгради.

Относителният дял на неотговарящи проби по микробиологични показатели е под препоръчителната от СЗО граница от 5 %.

В заключение, предоставената вода за питейно – битови цели за населението на територията на Софийска област е с добро качество, няма установени трайни отклонения и изследваните показатели са в съответствие с изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30 от 2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г., изм. и доп. ДВ бр. 43/2023 г.).